

Scénář do rozhlasu

Alžběta Kollárová

Zpracovali: Lucie Horáčková, Eva Zlata Zetochová, Jaromír Nosek

Paní Alžběta Kollárová pochází z kopců sedmihradského Rudohoří - to je dnešní severní Rumunsko. Narodila se zde roku 1938 ve vesnici Stará Huť. Tato oblast byla osídlena čistě slovenským obyvatelstvem. Ve svých vzpomínkách se ráda vrací do doby, kdy žila v Rumunsku a chodila do školy.

Pamětnice:

A to jsme měli školu, já jsem měla 50 m od našeho baráku a to se úplně jinak vyučovalo a jinak se chovalo v té škole. Přestávky, my jsme neseděli ve třídách, nebo abysme chodili po chodbách, my jsme byli všichni po zahradě, protože to byla škola veliká a kolem zahrada. A my jsme v té zahradě mohli běhat, než to začalo. Přestávky končily, tak na nás vždycky pískli a jsme šli zpátky. Takže my jsme se nikdy nenudili ve škole.

Alžběta se narodila do velké rodiny, maminka, tatínek a 9 dětí - 8 dcer a 1 syn. Ona byla nejmladší z nich. Děti byly od mala vedeny k práci, protože měli doma hospodářství. Už od mládí byla pracovitá a šikovná. Ráno, než šla do školy, musela jít pást dobytek, pak se rychle upravila a šla.

Pamětnice:

Já jsem musela pomáhat doma. To je pravda, že to není jako teď děti, že já jsem hned ráno šla normálně, v 5 hodin jsem vstala, šla jsem pást krávy a pak jsem se umyla a šup do školy. Já jsem brečela, mě když nechtěli pustit do školy, já jsem probrečela třeba půl dne na louce s kravama, že jsem nemohla do školy. Jsem se ráda učila. Já, když přišla učitelka za mamkou, když se končila škola, aby mě pustila dál do školy, tak mně řekla mamka: "Jo, to my nemůžeme, my máme jenom jí a ona nám musí pomáhat v zemědělství." protože tady měli také hospodářství na Malšíně.

Po válce přichází první výzvy k přesídlení do Československa. V červenci 1946 byl podepsán Československo-rumunský protokol umožňující organizovanou reemigraci rumunských Slováků. Byla ustanovena přesídlovací komise, ta začala obcházet a informovat místní obyvatele o možném osídlení vylidněného pohraničí.

Pamětnice:

Oni tenkrát dělali náборы. Tenkrát tam nebyl dostatek práce v Rumunsku. A tak my jsme odešli celá rodina. A jenže my jsme tam nechali velikánský barák, nechali jsme tam dobytek, všechno, pole. Náš tatínek, nechtěl to prodat ani za nic na světě. Jemu se to nelíbilo hned. On sem nechtěl jet, ani za nic na světě, protože on tady bojoval. On tady byl ve válce a von tady všechno to věděl. My, když jsme sem přišli, tak nám ukazoval: "Tak holky moje, tady jsem bojoval, jak je Větrná, ta louka, tak když je tady od Vyššího Brodu do Malšína." A po pravé straně, taková velikánská louka a oni tam bojovali, tam skončili válku. On právě znal všechno tady a on kvůli tomu sem nechtěl. On vždycky říkával: "Děti

moje," jak to říkával slovensky "my máme tady ploty ze dřeva, z prken, ale na Čechách nebudete vidět ploty ze dřeva, všechno jenom z kamene."

Alžbětina rodina se přesídlila nadvakrát. Starší sestry a bratr odešli již v roce 1946, Alžběta s rodiči až o 3 roky později. Podmínky transportu se od sebe lišily, některé pozdější zřejmě probíhaly v lepších podmínkách.

Pamětnice:

Vlakem jsme jeli a to byly vlaky, to byly kupé a my jsme tam byli v té jedné kupé, nás tam bylo 8 a já byla hrozně malá, taková drobná. A voni mě dali vždycky nahoru spát, tam, kde se dávaly tašky. A teďka naproti, jak my jeli, protože té kupé, tam seděli s námi sousedi, tak se tam povídalo a najednou ten soused kouká, že se tam votáčím na tom lahátku tam, a najednou šup a už mě měl v náručí, jsem spadla odtud.

S sebou si rumunští Slováci přivezli spoustu svých tradic i různé recepty na pokrmy. Bylo zvykem, že se velké rodiny často scházeli, jinak oslavovali Velikonoce a Vánoce.

Pamětnice:

Vánoce byly úplně jiné než tady, tam se taky dělalo plněný zelí, dělalo se, ale to se jedlo až od půlnoci. Tam byl půst, tam se nesmělo jíst. Nedělaly se saláty, to je pravda, nedělaly se řízky u nás, to se nedělalo, ale u nás dělali opékance s makem, pak se dělaly polívky, houbová, fazulová, pak se dělaly krupicová kaše, rejžová kaše a ze všeho jsme museli trochu ochutnat. V Rumunsku, tam byly vánoční stromečky ale úplně jiný. Tam nebyly smrky, tam byly jenom duby a takový ty, no všechno listnatý. Tam se dělал stromeček z žita a to už připravovali, aby to nepomačkali, to žito, a z toho nadělali stromeček, ale třeba takovej metrovej dlouhej a pověsili to na strop. Ale to bylo krásný. škoda, že to nejsou fotky z toho, to bylo něco nádhernýho a na to se normálně ozdobičky dávaly. Obalený ořechy, do toho zlata se balily, tomu říkali zlato, kostky cukru, co se dalo, to se zabalilo.

Její tatínek před odjezdem do Československa vysadil 70 ovocných stromů, a když se tam před pár lety byla podívat, některé tam stále rostly.